

Gemeenteraadsverkiezingen in Lichtervelde

Luc Haeghebaert

1 De periode van burgemeester Louis Vanhoorne (1830-1842)

1.1 Inleiding

In deze nieuwe artikelenreeks is het louter en alleen de bedoeling een overzicht te geven van de uitslagen van de gemeenteraadsverkiezingen in Lichtervelde. Achtergronden er rond moet U er niet in zoeken. Dit zal wellicht het onderwerp zijn van een meer diepgaande studie over de Lichterveldse gemeentepolitiek die, zoals U wellicht weet, niet altijd even eenvoudig in elkaar stak. Wie meer wil weten over de figuren die hieronder aan bod komen, verwijzen we naar het artikel: "Gemeenteraadsleden in Lichtervelde in de periode 1830-1914)" dat in ons jaarboek 1986 verscheen. We menen dat we met dit overzicht van de uitslagen van de verkiezingen al een bruikbaar naslagwerk hebben kunnen tot stand brengen. Er komen immers heel wat namen in voor, en dit kan bruikbare informatie zijn voor al wie over Lichterveldes geschiedenis werkt. De voornaamste bronnen die we gebruikten zijn: het Lichtervelds gemeentearchief (fonds verkiezingen), de pers (vooral de Torhoutenaar) en een reeks registers bewaard in de provinciale bibliotheek met al de verkozen raadsleden in West-Vlaanderen en hun stemmenaantal.

1.2 De verkiezingen van 1830

Na de uitroeping van de onafhankelijkheid werd in Brussel beslist dat al de gemeenteraden in België moesten vernieuwd worden. In veel gemeenten had dit tot gevolg dat er een totaal nieuwe gemeenteraad kwam. Ook in Lichtervelde was dit het geval: geen enkel raadslid van voor 1830 zetelde nog in de raad na 1830. Enkelen zouden wel nog terugkeren na verloop van tijd.

Het lijkt ons wel interessant eens de samenstelling van de raad te geven voor de verkiezingen van 1830.

Michiel Surmont	handelaar	Burgemeester
Jan Beernaert	brouwer	1 ^{ste} schepen
François Bossuyt	huidevetter	2 ^{de} schepen
Augustin Verduyn	brouwer	raadslid
Francis Decuyper	landbouwer	raadslid
Jan Vancanneyt	landbouwer	raadslid
Joseph Delecluyse	molenaar	raadslid
Jan Pape	landbouwer	raadslid
Karel Labens	landbouwer	raadslid

Er zetelden dus 9 raadsleden, waaronder één burgemeester en twee schepenen. Dit bleef ongewijzigd met de verkiezingen van 11 november 1830. Deze verkiezingen verliepen wel heel omslachtig en het zou ook de enige keer zijn dat dit systeem zou gehanteerd worden. Voor elk van de negen te verkiezen plaatsen was er een aparte stemronde voorzien. Na elke

ronde werden de stemmen geteld en konden de niet-verkozenen zich opnieuw kandidaat stellen voor de volgende ronde. Je kunt je dus inbeelden dat die verkiezingen heel wat tijd in beslag namen. Het is ook begrijpelijk dat het aantal kiezers dat in die tijd al zeer beperkt was, per stemronde afnam. Er werd gestart met 129 stemmers en geëindigd met 100. Enkel wie voldoende belastingen betaalde, had stemrecht. Als je weet dat Lichtervelde in die tijd bijna 6000 inwoners telde, dan betekent dit dat slechts 2% van de bevolking politieke rechten had. In die tijd werd er niet gewerkt met kandidaatstellingen. Al wie op de kiezerslijst stond was in principe kandidaat en de kiezers moesten de naam van hun favoriete kandidaten op een papiertje schrijven.

De uitslag van de verkiezingen zag er als volgt uit:

1.2.1 Stemronde voor de Burgemeester (129 kiezers)¹

Louis Vanhoorne 99 stemmen

Michiel Surmont	17 stemmen
François Bossuyt	7 stemmen
Jordaan Vanhee	2 stemmen
Joseph Casier	1 stem
Karel Vandewalle	1 stem
Karel Labens	1 stem

1.2.2 Stemronde voor de eerste schepen (126 kiezers)

Louis Vanhelslandt 97 stemmen

François Bossuyt	14 stemmen
Jan Beernaert	6 stemmen
Karel Maertens	3 stemmen
Jan Devos	1 stem
Amand Goddyn	1 stem
Louis Mattys	1 stem
Anthone Verduyn	1 stem

1.2.3 Stemronde voor de tweede schepen (123 kiezers)

Louis Matthys 84 stemmen

François Bossuyt	19 stemmen
Karel Maertens	8 stemmen
Karel Labens	3 stemmen
Jan Pape	2 stemmen
Jan Devos	2 stemmen
Karel Goddyn (fs Ivo)	2 stemmen
Pieter Tempelaere	1 stem
Jan Dejonghe	1 stem

1.2.4 Stemronde voor het eerste raadslid (115 kiezers)

Jan Devos 93 stemmen

Pieter Tempelaere	8 stemmen
François Bossuyt	3 stemmen

¹ Voor de duidelijkheid hebben we in al de hierna volgende verkiezingsuitslagen de namen van de verkozenen in vetjes afgedrukt en onderlijnd. Namen van kandidaten die niet verkozen werden, maar wel in aanmerking kwamen voor ballotage, zijn in vetjes afgedrukt zonder onderlijning. Namen van niet verkozen kandidaten zijn in gewone tekst afgedrukt (Nvdr).

Barth. Vandecasteele	1 stem
Karel Goddyn	1 stem
Jacobus Beernaert	1 stem
Karel Denolf	1 stem
Petrus Maertens	1 stem
Jan Reckhem	1 stem
Ignace Hubert Devos	1 stem
Amand Goddyn	1 stem
Jan Pape	1 stem

1.2.5 Stemronde voor het tweede raadslid (110 kiezers)

<u>Karel Maertens</u>	95 stemmen
Pieter Tempelaere	2 stemmen
François Bossuyt	2 stemmen
Jan Vancanneyt	2 stemmen
Anthone Verduyn	2 stemmen
Barth. Vandecasteele	1 stem
Jan Pape	1 stem
Karel Callewaertt	1 stem
Francis Decuypere	1 stem
Michiel Surmont	1 stem
Louius Mattys	1 stem

1.2.6 Stemronde voor het derde raadslid (102 kiezers)

<u>Pieter Tempelaere</u>	93 stemmen
Barth. Vandecasteele	2 stemmen
Antone Verduyn	2 stemmen
Michiel Surmont	2 stemmen
François Bossuyt	1 stem
Jan Pape	1 stem
Stephanus Bottelier	1 stem
Jan Vandenberghe	1 stem
Vergote-Pellenberg	1 stem

1.2.7 Stemronde voor het vierde raadslid (103 kiezers)

<u>Barth. Vandecasteele</u>	97 stemmen
Antone Verduyn	2 stemmen
Pieter Tempelaere	1 stem
François Bossuyt	1 stem
Jan Reckhem	1 stem
Jan Vancanneyt	1 stem

1.2.8 Stemronde voor het vijfde raadslid (100 kiezers)

<u>Antone Verduyn</u>	92 stemmen
Francis Vanbossele	2 stemmen
Barth. Vandecasteele	1 stem
Karel Goddyn	1 stem
Pieter Maertens	1 stem
Karel Deceuninck	1 stem
Jan Beernaert	1 stem
Karel Labens	1 stem

1.2.9 Stemronde voor het zesde raadslid (100 kiezers)

<u>Francis Vanbossele</u>	41 stemmen
Karel Goddyn	29 stemmen
Cornelis Vergote	11 stemmen
Martin Vancoppenolle	10 stemmen
Michiel Vandaele	6 stemmen
Antone Verduyn	2 stemmen
Barth. Vandecasteele	1 stem

In de loop van 1831 kwam François Bossuyt de raad vervoegen, wellicht in vervanging van Anthone Verduyn die overleed op 29/2/1831. We vonden geen verkiezingen terug die daarvoor zouden doorgegaan zijn alhoewel het gebruikelijk was dat er tussentijdse verkiezingen waren om een raadslid te vervangen.

1.3 De tussentijdse verkiezingen van 1832

In 1832 overleed schepen Louis Vanhelslandt en waren er verkiezingen om in zijn vervanging te voorzien. Slechts 51 kiezers kwamen opdagen.

De uitslag luidde als volgt:

<u>Charles Vandewalle-Vanhee</u>	25 stemmen
François Bossuyt	14 stemmen
Karel Maertens	11 stemmen
Blanco	1 stem

1.4 De verkiezingen van 1836

Vanaf 1836 verliepen de verkiezingen voor een hele tijd volgens hetzelfde systeem. De verschillende stemrondes werden afgeschaft en alle raadsleden werden in dezelfde stemronde verkozen op voorwaarde dat ze de volstreekte meerderheid haalden, d.i. de helft van het aantal stemmen + één. Haalden niet voldoende kandidaten die volstreekte meerderheid, dan was er een tweede ronde (ballotage) tussen de kandidaten die het meest stemmen behaald hadden in de eerste ronde. Het was nog altijd zo -en dit zou zo blijven tot in 1878- dat er geen politieke lijsten waren en dat iedereen die op de kiezerslijst stond in principe kandidaat was. Zo ontstonden er natuurlijk ellenlange verkiezingsuitslagen met heel wat mensen die zeer weinig stemmen behaalden. Het enkelvoudig cijnskiesrecht bleef bestaan tot in 1894 en zo bleef het aantal kiezers steeds zeer beperkt. Op 14 juli 1836 diende men in Lichtervelde elf raadsleden te verkiezen. Daarna zou om de drie jaar de helft van de gemeenteraad vernieuwd worden, de ene keer zes (de "grote helft") en de andere keer vijf (de "kleine helft").

De uitslag: Aantal kiezers: 178 - volstreekte meerderheid: 90

<u>Charles Vandewalle-Vanhee</u>	153 stemmen	Ivo Logghe	80 stemmen
<u>Karel Labens-Verbrugge</u>	126	Bartholomeus Vandecasteele	75
<u>Jan Vancanneyt</u>	123	Jan Vervaecke-Mechelaere	72
<u>Louis Vanhoorne</u>	123	M. Vancoppenolle-Denolf	67
<u>François Bossuyt</u>	121 stemmen	Conrard Roelens	61
<u>Joseph Delecluyse</u>	112	Louis Matthys	53
<u>Francis Vandembroucke</u>	109		
<u>Charles Maertens</u>	107	Pieter Tempelaere-Verhaeghe	47
		Francis Decuypere	4

Corneil Vergote	35	Pieter Depuydt - Degryse	2
Jan Dejonghe-Vancanneyt	34	François-Xavier Staes	2
Karel Everaert	30	Ignace Hubert Devos	2
Karel Tempelaere-Demaré	24	Karel Callewaert	2
Seraphin Vandezande	22	Jan Delafontaine vader	2
François Beernaert	20	D'hulster - Vergote	2
Jan Pape	15	Joseph Vervaeke	2
Pieter Decuypere-Martens	13	Dominicus Dejonghe	2
Karel Deceuninck	9	Jan Vergote - Deceuninck	2
Jacobus Fiers	9	Ferdinandus Vanlerberghe	1
Ivo Muylle	7	Ferdinandus Devos	1
Pieter Devolder	7	Vermeersch - Vanhollebeke	1
Germaan Vandenbussche	6	Petrus Maertens Bleeker	1
Petrus Vanwanzeele	6	Jan Denolf Koeypoer	1
Jacobus Verduyn	6	Augustinus Caset	1
Devos Jan Jacques	5	Jacobus Beernaert	1
Karel Goddyn filius Ivo	5	Karel Delbeke	1
Ignatius Deblaere	5	Bruno Hillewaere	1
Jacobus Goddyn	4	David Hoste	1
Louis Vandenbroucke	4	Delafontaine - Vanmaele	1
Francis Deblauwe	4	Dejonckheere Frederic	1
Jan Vancolen	4	Antonius Deceuninck	1
Jan Vandecaveye filius Alexis	3	Louis Farasyn	1
Joseph Tempelaere	3	Pieter Goddyn	1
François Vanbossele	3	Felix Everaert	1
Florus Maesele	3	Augustinus Descheemaeker	1
Amand Perneel Goddyn	3	Vergote-Vandaele	1
Bernardus Vermandele	3	Pieter Dejonghe	1
Michiel Goddyn	3	Philippe Vanoverschelde	1
Petrus Vereecke	3	Augustin Hillewaere	1
Jan Deriemaeker	3	Jan Maesele	1
Karel Kesteloot	3	Jan Vandenbulcke	1
Pieter Baert -Verhelst	3	Jan Dejaeghere	1
Jordan Vanhee	3	Petrus Vanderschelde	1
Jan Maertens	3	Pieter Colpaert	1
Jacobus Vanlerberghe	3	Ivo Defevere	1
Michiel Dejonghe	3	Jacobus Adriaens	1
Jan Algoet	2	Augustinus Tempelaere	1
Francis Becue	2	Pieter Ivo Vercruysse	1
Jacobus E D'Hooghe pastoor	2	Louis Coussée	1
Pieter Kindt	2		

Er waren dus slechts 8 kandidaten die de absolute meerderheid behaalden in de eerste ronde. Daarom werd er een "ballotageronde" ingericht om de overige drie kandidaten aan te duiden. Voor een dergelijke ballotage nam men altijd het dubbel van het aantal nog te begeven mandaten. In dit geval waren het dus de zes kandidaten die het hoogst aantal stemmen behaald hadden in de eerste ronde die het tegen elkaar gingen opnemen.

De uitslag van deze ballotage: aantal kiezers: 146

Martin Vancoppenolle-Denolf 25

<u>Jan Francis Vervaeke-Mechelaere</u>	80
<u>Ivo Logghe</u>	76
Barth Vandecasteele	72
Conrard Roelens	65
Louis Matthys	21

1.5 1.5. De gemeenteraadsverkiezingen van 1839

In 1838 had men de gemeenteraad in twee "series" ingedeeld: de serie A of de "grote" helft (zes leden) die aftredend was op 1 januari 1843 en de serie B of de "kleine helft" (vijf leden) die aftredend was op 1 januari 1840. De verkiezingen van 25 oktober 1839 hadden dus tot doel de "kleine" helft de vernieuwen. We geven slechts een beperkte uitslag omdat dit artikel anders bladzijdeslang niets anders zou bevatten dan een opsomming van namen.

De uitslag: aantal kiezers: 134 - volstreekte meerderheid: 68

<u>Charles Maertens</u>	114 stemmen
<u>Jan Vervaeke</u>	97 stemmen
<u>Martin Vancoppenolle</u>	96 stemmen
<u>Joseph Delecluyse</u>	77 stemmen
Pieter Tempelaere	56
Ignatius Hubertus Devos	38
Conrard Roelens	15

Er diende dus nog één raadslid aangeduid te worden via een tweede stemronde.

De uitslag: aantal kiezers: 100

<u>Pieter Tempelaere</u>	59 stemmen
Ignatius Hubertus Devos	41 stemmen

1.6 1.6. De gemeenteraadsverkiezingen van 1842

Op 25 oktober 1842 moest de grote helft (zes leden) van de raad vernieuwd worden. Tevens moest er voorzien worden in de vervanging van schepenen Charles Maertens die overleden was in 1842. Maertens behoorde tot de "kleine helft" en mocht normaal aanblijven tot 1 januari 1846.

Uitslag: Aantal kiezers: 196 - volstreekte meerderheid: 99

<u>Michiel Surmont</u>	159 stemmen
François Bossuyt-Perneel	68
François-Xavier Staes	67
Francis Vandenbroucke	65
Karel Labens-Verbrugghe	52
Cornelius Vergote	38
Adolf Vanhee	38
Jan Vancanneyt	38
Ivo Defever	28
M. Goddyn Vandewiele	18
K. Deceuninck-VanCloostere	15
Conrard Roelens	8

August Vanoverschelde	5
Jan Dejonghe-Vanconneyt	5
Bartholomeus Vandecasteele	5
Karel Tempelaere-Demaré	3
Pieter Decuypere	3
Jan Goddyn-Dejonghe	2
Francis Decuypere	2
Ivo Muylle	2
Petrus Vanderschelden	2
Ivo Everaert-Surmont	2
Amandus Maertens	1
Pieter Devoldere	1
Jan Vandecaveye	1
Eduard Vandezande	1
Augustin Vandydonck	1
Ivo Verhaeghe	1
Pieter Tempelaere	1
Pieter Nemegeer	1
Amand Vanoverschelde - Devos	1
Bernard Neels	1

Verwonderlijk genoeg haalde alleen Michiel Surmont de absolute meerderheid in de eerste ronde. Na het overlijden van burgemeester Vanhoorne op 31 januari 1842 hadden de Lichterveldse kiezers blijkbaar weer alle vertrouwen in Surmont die voor 1830 ook al burgemeester geweest was. Een tweede ronde onder de tien beste kandidaten moest de overige vijf kandidaten aanduiden.

De uitslag: aantal kiezers: 186

François-Xavier Staes	121 stemmen
Vandenbroucke Francis	112
Karel Labens	111
Michiel Goddyn	97
Cornelis Vergote	93
François Bossuyt	70
Adolf Vanhee	35
Jan Vanconneyt	14
Ivo Defeveré	4
Karel Deurinck	2

De vervanging van Charles Maertens, overleden.

Uitslag: aantal kiezers: 184 - absolute meerderheid: 93

Jan Vanconneyt	130 stemmen
François Bossuyt	13
Bartholomeus Van-	31
decasteele	

Er werd echter verzet aangetekend tegen de verkiezing van Jan Vanconneyt wegens "*verboden maegschap met Charles Labens*". Dit verzet werd blijkbaar aanvaard want er volgde een nieuwe verkiezing op 29 oktober.

Uitslag: aantal kiezers: 186

François Bossuyt 120 stemmen

Pieter Decuypere 65

Bartholomeus Van-1

decasteele

Op 1 januari 1843 zag de gemeenteraad er als volgt uit:

Michiel Surmont	burgemeester	
François-Xavier Staes	schepen	serie A, aftredend 1/1/1849
Francis Vandenbroucke	raadslid	
Charles Labens	raadslid	
Michiel Goddyn	raadslid	
Corneil Vergote	raadslid	
François Bossuyt	schepen	
Martin Vancoppenolle	raadslid	serie B, aftredend 1/1/1846
Jan Vervaeke	raadslid	
Joseph Delecluyse	raadslid	
Pieter Tempelaere	raadslid	

In het volgend jaarboek gaan we de periode waarin Michiel Surmont burgemeester was (1843-1872) eens onder de loep nemen.

Heemkundige kring Karel Van de Poole